

4/p
12041

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут інноваційної та післядипломної освіти

(повне найменування інституту/факультету)

Кафедра соціальних теорій

(повна назва кафедри)

Дипломна робота

бакалавра

на тему: «Безробіття в Україні: основні напрямки державного регулювання»

« Unemployment in Ukraine: main directions of state regulation »

Виконала: студентка очної форми навчання
напряму підготовки 6.130102 Соціальна робота
Мамалига Ілона Володимирівна

Керівник ст.викл Шафаростов Є.В.

Рецензент канд.психол.наук, доцент Варнава У.В.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

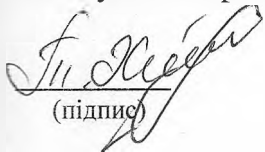
№ 11 від 26.05. 2016 р.

Захищено на засіданні ЕК № 6

протокол № 21 від 17.06 2016 р.

Оцінка здобито / 1 / 60
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

(підпис)

Т.П. Хлівнюк

Голова ЕК

(підпис)

Л.М. Дунаєва

Одеса –2016

779218

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ПОНЯТТЯ «БЕЗРОБІТТЯ», «ЗАЙНЯТІСТЬ», КАТЕГОРІЇ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ І ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ	
1.1 Сутність поняття «безробіття», «зайнятість»	6
1.2 Нормативно-правова база регламентації роботи з безробітними громадянами	14
1.3 Соціально-психологічні та соціально-економічні наслідки безробіття	18
1.4 Соціальний захист безробітних в Україні	22
Висновки до першого розділу	34
РОЗДІЛ II. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	
2.1 Державні гарантії забезпечення зайнятості населення	36
2.2 Надання послуг внутрішньо переміщеним особам	46
2.3 Надання послуг військовослужбовцям, які брали участь в антитерористичній операції	50
Висновки до другого розділу	54
ВИСНОВКИ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	58

ВСТУП

Дослідження проблеми зайнятості населення сьогодні є актуальним, тому що збільшення зайнятості та доходів населення, це є найважливішою умовою соціальної, політичної, а найголовніше економічної складової процесу зростання стабільності в Україні. На сучасному етапі процесу європейської інтеграції України до світової економічної системи все більшої значущості набуває питання забезпечення належного рівня економічної активності населення, формування відповідної конкурентоспроможності кадрів, належного соціального захисту населення, заробітної плати наближених до стандартів економічного розвитку країн учасниць ЄС.

Державна політика може бути побудована за принципом людиноцентричності або ж в центрі може стояти сам державний апарат. В першому випадку основні політичні рішення приймаються з метою задоволення потреб Людини, громадянина, а в другому – з метою накопичення владного ресурсу. Основною проблемою, яка в черговий раз оголила істинну сутність державної політики в Україні, стала правова зарегульованість, що суттєво загальмувало процес соціальної реінтеграції внутрішньо переміщених осіб. Більшість із внутрішньо переміщених осіб і досі мають проблеми із реєстрацією через велику кількість законодавчо неврегульованих моментів. Звісно, що дехто із них і сам не зацікавлений у отриманні допомоги, бо має страх переслідування після можливого повернення додому. Невелика кількість переселенців не звертається за допомогою через те, що цілком інтегрувалася без участі держави. Фактично, наявність статусу ВПО, у ситуації, коли подальша доля територій попереднього проживання не вирішена, дає людям відчуття певної соціальної захищеності.

Ефективне функціонування економіки пов'язане із забезпеченням повної зайнятості наявних ресурсів. В процесі динамічного розвитку ринкової економіки виникає ще одна причина макроекономічної

нестабільності - неповна зайнятість.

Зайнятість - це забезпечення працездатного населення робочими місцями та його участь в суспільно корисній діяльності, що приносить заробіток чи прибуток.

Повна зайнятість означає використання усіх придатних до цього трудових ресурсів і характеризується достатністю робочих місць для тих, хто потребує оплачуваної роботи, тобто має бути забезпечена зайнятість усіх, хто бажає і здатний працювати. Разом з тим повна зайнятість сама по собі не є свідченням високого рівня організації виробництва, її доцільності і розумності.

Безробіття - це явище, яке породжує негативні соціально-економічні наслідки:

1. Незайнята робоча сила означає недостатнє використання економічного потенціалу суспільства, прямі економічні втрати, які є наслідком природного і фактичного безробіття (і відповідно зайнятості).

2. Безробіття сковує вимоги профспілок про підвищення заробітної плати, ніби спрацьовує на користь спілки підприємців.

3. Під час тривалого безробіття працівник втрачає кваліфікацію, а отримання нової кваліфікації й адаптації до нових умов часто проходять для нього важко.

4. Безробіття веде до прямого занепаду раніше досягнутого рівня життя. Допомога по безробіттю завжди менша від заробітної плати, має тимчасовий характер. Зростання безробіття знижує купівельний та інвестиційний попит, скорочує обсяг заощаджень у населення.

5. Сам факт безробіття завдає людині важкої психологічної травми, яку можна порівняти з найнеприємнішими обставинами. Багато соціологів пов'язують зростання злочинності зі зростанням безробіття.

Актуальність теми «Безробіття в сучасній Україні: проблеми та шляхи подолання» є те, що на теперішній час наше суспільство має досить проблем з людьми, які не мають роботи, це, люди, які зневірилися у пошуках роботи

за певний проміжок часу, які не мають матеріального достатку, які мають сім'ї, але не мають достатньо засобів для її існування.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є люди, які в силу будь-яких причин не мають роботи.

Предметом дипломної роботи є соціальна допомога людям, що потребують підтримки з боку соціальних служб і служби зайнятості, а також допомога у вирішенні їхніх проблем.

Метою дипломної роботи є дослідження причин, які приводять людей до безробіття та його подолання.

Виходячи з поставленої мети передбачається вирішити наступні завдання:

1. Розкрити сутність поняття «безробіття» та «зайнятість».
2. Розглянути нормативно-правову базу регламентації роботи з безробітними громадянами (різні причини безробіття).
3. Проаналізувати соціально-психологічні та соціально-економічні наслідки безробіття.
4. Розглянути державні гарантії забезпечення зайнятості населення.
5. Проаналізувати надання послуг внутрішньо переміщеним особам.
6. Виявити основні напрями щодо запобігання розширення безробіття та зростання зайнятості.
7. Виявити які є органи управління у сфері соціального захисту та заклади надання соціальних виплат і соціальних послуг в Україні.
8. Проаналізувати надання послуг військовослужбовцям, які брали участь в антитерористичній операції.

ВИСНОВКИ

Під час виконання даної дипломної роботи поставлені завдання було ретельно розглянуто та:

- розкрито сутність поняття «безробіття» та «зайнятість»;
- розглянуто нормативно-правову базу регламентації роботи з безробітними громадянами, проаналізовано різні причини безробіття;
- проаналізовано соціально-психологічні та соціально-економічні наслідки безробіття;
- розглянуто державні гарантії забезпечення зайнятості населення;
- проаналізовано надання послуг внутрішньо переміщеним особам;
- виявлено основні напрями, щодо запобігання розширення безробіття та зростання зайнятості;
- виявлено які органи управління у сфері соціального захисту та заклади надання соціальних виплат і соціальних послуг в Україні;
- проаналізовано надання послуг військовослужбовцям, які брали участь в антитерористичній операції.

Особливість українського безробіття можна пояснити і специфікою його окремих видів. Незважаючи на кризовий стан економіки, проведення антитерористичної операції на сході циклічне безробіття ще не набуло розмаху завдяки його штучному стримуванню шляхом датування підприємств державного сектора. Так само гальмується повільністю ринкових перетворень і структурне безробіття, головний поштовх якому дала лише реорганізація військово-промислового комплексу.

Кількість створених нових робочих місць та відповідно рівень зайнятості в Україні залежить від активізації інвестицій в сільське господарство. У зв'язку із продовольчою кризою в світі, в Україні є шанс збільшити експорт продуктів сільського господарства. Тим самим створити

додаткові робочі місця у агропромисловому комплексі України (тваринництво, а саме, вирощування свиней, крупної рогатої худоби та птахівництво, виробництво яєць, вирощування овочів, фруктів, ягід, консервування, переробка овочів та фруктів на міні консервних заводах, переробка молока на міні сир заводах, що потребує також створення нових робочих місць для як кваліфікованих працівників так і малокваліфікованих.)

На нашу думку, щоб «реанімувати» гідний рівень ефективної зайнятості в Україні потрібно:

- зосередити зусилля на підвищенні шансів працевлаштування працівників старшого віку. Але з іншого боку, потрібно стимулювати вихід з робочої сили всіх, хто має право на будь-які види пенсій. Але другий варіант можливо реалізувати лише через підвищення рівня пенсійного забезпечення;

- більше уваги потрібно приділяти освітнім програмам з підготовки професійних кваліфікованих кадрів. Кожна область України спеціалізується на тих чи інших видах виробництва, тож політика освіти повинна бути направлення на розвиток актуальних кваліфікаційних характеристик майбутніх спеціалістів;

- потрібно розробити соціально-політичну програму яка дозволить стимулювати перехід робочої сили з неефективних місць на більш ефективні, з неформальної діяльності до формального сектору, зі стану безробіття до постійної зайнятості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання безробітних: - Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції/ Упорядник В.Є. Скульська – К.: ІПК ДСЗУ, 2009. – 311с.
2. Андрущенко В.П. та ін. Соціальна робота / Короткий енциклопедичний словник / В.П. Андрущенко., – К.: ДЦССМ, 2008. –536 с.
3. Басай О.В. Міжнародно-правові стандарти соціального захисту безробітних в Україні // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України / О.В. Басай., - Випуск 14. – Івано-Франківськ: Плай, 2009. – 258 с.
4. Безробіття в умовах трансформації економіки України: Автореф. дис.. канд. екон. наук: 08.01.08 / С.І. Ходакевич; Київ. нац. екон. ун-т. - К.: Либідь, 2008. – 312 с.
5. Бичков С. Аналіз ставлення та розвитку систем соціального захисту в різних країнах світу та можливості адаптації набутого досвіду до умов України / С. Бичков // Вісник НАДУ - 2010 - №3. 2010. – 180 с.
6. Бідак В. Складові системи державного регулювання соціального розвитку і соціального захисту/ В.Бідак // Україна: аспекти праці - 2008 - №1. 2008. – 189 с.
7. Бозилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія. / В.Д. Бозилевич – К.: Знання – Прес, 2008.- 615 с.
8. Бошня Д.П., Грішкова О.А. Основи економіки праці: Навчальний посібник. / Д.П. Бошня, О.А. Грішкова – 3-тє вид. – К.: Знання – Прес, 2009. - 313 с.
9. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості: Навчальний посібник. / В.С. Васильченко – К.: КНЕЦ, 2010. – 252с.
10. Васьковская С.В. Психологическое консультирование. / С.В. Васьковская - К.: Вища шк., 2008. - 192 с.

11. Взаимосвязь социальной работы и социальной политики / Под ред. Ш. Рамон. - М.: Аспект Пресс, 2008. - 253 с.
12. Галицький В.М. Про першочергові завдання державної служби зайнятості щодо подолання кризових явищ в управлінні наданням соціальних послуг населенню і роботодавцям./ В.М. Галицький // Ринок праці та зайнятість населення. - №2(10). 2009. – 376 с.
13. Гальчинський А.С. Основи економічних знань. Навч. посіб. / А.С. Гальчинський – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Вища шк., 2009. – 543с.
14. Гончарова С.Ю., Отенко І.П. Соціальна політика. Навч. Посібник. / С.Ю. Гончарова, І.П. Отенко -Х.: Вид. ХДЕУ, 2010. – 200 с.
15. Гриненко А.М. Соц. політика. Навч. метод. посіб. для самот. вивч. дисципліни. / А.М. Гриненко–К.: КНЕУ, 2010. – 309 с.
16. Державна програма зайнятості населення на 2007-2012 роки
17. Державна служба зайнятості: офіційний веб-сайт [Електроний сайт]: Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>
18. Динаміка зростання та ризику нестабільності економіки України в 2009 році / Жаліло Я. А., Бабанін О. С., Белінська Я. В. та ін. – К.: НІСД. - 2009. - 108 с.
19. Еникеев М.И., Кочетков О.Л. Общая, социальная и юридическая психология. Краткий энциклопедический словарь. / М.И. Еникеев, О.Л. Кочетков - М., 2009. - 448с.
20. Завіновська Г.Т. Економіка праці: Навчальний посібник. / Г.Т. Завіновська– К: КНЕЦ, 2011. – 252 с.
21. Закон України «Про зайнятість населення» від 1 березня 1991 року № 803-XII. // В редакції Закону № 662-IV від 03.04.2011 року.
22. Закон України від 20.11.2012 року № 5492-VI «Про зайнятість населення», Закон України від 16.10.2012 року № 5458-VI «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття».
23. Ковальчук В.М. Загальна теорія економіки. / В.М. Ковальчук – К.: КНЕУ, 2008. – 309 с.

24. Козлов А.А. Социальная работа за рубежом: состояние, тенденции, перспективы / А.А. Козлов: Сб. науч. очерков.- М.: Флинта, 2009. – 224 с.
25. Лавизина О.В. Некоторые аспекты управления жизненным циклом организации, понимаемой как социальная система / Лавизина О.В. - №5. - 2010. - С. 47-60.
26. Лібанова Е.М. Ринок праці. / Е.М. Лібанова – К.: ЦУЛ, 2003. – 224 с.
27. Лоренц У. Социальная работа в изменяющейся Европе. / У. Лоренц - Амстердам - Киев, 2008. - 199 с.
28. Маршавін Ю., Ляміна Л. та ін. Єдина технологія обслуговування незайнятого населення в центрах зайнятості України. / Ю. Маршавін, Л. Ляміна та ін. – К.: Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості, 2011. – 300 с.
29. Маршавин Ю. Как улучшить работу центров занятости? / Ю. Маршавин - Персонал. - 2009. - № 7. – 50 с.
30. Маршавін Ю., Ляміна Л., Фокас Л. Методичні рекомендації щодо зміцнення співробітництва центрів зайнятості з роботодавцями. / Ю. Маршавін., Л. Ляміна, Л. Фокас – К. : ІПК ДСЗУ, 2008. – 23 с.
31. Маршавін Ю., Ляміна Л., Фокас Л. Методичні рекомендації щодо надання центрами зайнятості соціальних послуг роботодавцям. / Ю. Маршавін, Л. Ляміна, Л. Фокас – К. : ІПК ДСЗУ, 2008. – 56 с.
32. Маршавін Ю.М. Ринок праці та функціонування державної служби зайнятості. / Ю.М. Маршавін - Навчально-методичний посібник. - К.: ІПК ДСЗУ, 2008. – 176 с.
33. Маршавін Ю.М. Удосконалення співпраці з роботодавцями як чинник підвищення ролі державної служби зайнятості в регулюванні ринку праці// Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України. // Збірник наукових праць кафедри управління трудовими

ресурсами і розміщення продуктивних сил Тернопільської академії народного господарства. / Ю.М. Маршавін – Вип. 9. - 2009. – 258 с.

34. Маршавін Ю.М. Шляхи врегулювання професійно-кваліфікаційного дисбалансу на ринку праці. / Ю.М. Маршавін / Україна: аспекти праці. 2010. № 1. – 132 с.

35. Мигович І.І. Соціальна робота як наука, навчальна дисципліна і професія. // Науковий вісник УжДУ. / І.І. Мигович - Серія - соціальна робота, № 1, 2008. – 52 с.

36. Моніторинг «Економічна криза в Україні: наслідки та ефективність антикризової політики». Листопад 2009 року. - К.: Центр економічного розвитку. - 2009. – 192 с.

37. Мохеша М.Б. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Навчальний посібник. / М.Б. Мохеша – К.: Видавництво Європейського університету, 2008. – 188 с.

38. Мочерний С.А. Основи економічних знань. / С.А. Мочерний - К.: «Академія», 2009. – 253 с.

39. Павленок П.Д. Гуманитаризация образования и ее роль в подготовке социальных работников. / П.Д. Павленок - М., 2008. – 87 с.

40. Парягін О.А. Концептуально-правові основи та проблеми зайнятості інвалідів / О.А. Парягін / Право і політика. № 5. 2008. – 164 с.

41. Петюх В.М. Ринок праці та зайнятість. / В.М. Петюх - Навчальний посібник. – К., 2010. – 276 с.

42. Правове забезпечення соціального захисту безробітних в Україні: Автор. дис. канд. юрид. наук: 12.00.10 / О.В. Басай; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. - Х., 2010. - 200 с.

43. Предборський В.Л. Основи економічної теорії. / В.Л. Предборський – К.: Фелікс, 2008. – 488 с.

44. Рудченко Т. И. Проблемы дифференциации доходов и бедности в оценке благосостояния населения Украины // Научные труды Донецкого

национального технического университета. / Т.И. Рудченко Вып. 34. 2008. – 283 с.

45. Рудченко Т.И., Стрекалова И.В. Социальные проблемы и уровень жизни граждан современного мира: уроки для Украины // Научные труды Донецкого национального технического университета. / Т.И. Рудченко, И.В. Стрекалова Вып. 34., 2010. – 358 с.

46. Скуратівський В.А., Палій О.М., Ліанова Е.М. Соціальна політика: В.А. Скуратівський, О.М. Палій, Е.М. Ліанова - Навч. Посібник. К.:УАДУ, 2008. – 360 с.

47. Словарь-справочник по социальной работе / Под ред. Е. И. Холостовой. - М.: Юрист, 2008. – 424 с.

48. Смирнова Е. Р. Государство всеобщего благосостояния / Украинская энциклопедия социальной работы: / Е.Р. Смирнова В 2-х т. - Т. 1. - М., 2008. – 392 с.

49. Социальная работа / Под общей редакцией В. И. Курбатова. - Донецк н/Д: «Феникс», 2008. - 576 с.

50. Социальный менеджмент / Под ред. Д. В. Валового. - М.: ЗАО «Бизнес школа «Интел Синтез», 2008. - 384 с.

51. Соціальний захист. - 2002. - Х- 7. С. 3-8; № 8. – 237 с.

52. Справочное пособие по социальной работе / П.С. Алексеева, П.В. Бобкова, Г. Ю. Бурлака и др. - М.: Юрист, 2008. – 168 с.

53. Старовойтова Л.И., Золотарёва Т.Ф. Занятость населения и ее регулирование: Учебное пособие для студентов высш. Учебных заведений. / Л.И. Старовойтова, Т.Ф. Золотарёва – М.: Издательский центр «Академия», 2010. – 492 с.

54. Теория и практика социальной работы: Методические материалы/ Отв. ред. А.М. Панов и Е.И. Холостова. – К., 2008. – 328 с.

55. Холостова Е.И. Место социальной работы в системе наук. / Е.И. Холостова - К., 2009. - 218 с.

56. Холостова Е.И. Профессиональный и духовно-нравственный портрет социального работника. / Е.И. Холостова - К., Союз, 2008. – 315 с.

57. Чубучна О.В. Інтерпретація соціально-економічної справедливості: методологія дослідження // Научные труды Донецкого национального технического университета. / О.В. Чубучна - Вып. 34. 2010. - 272 с.

58. Шаленко М.В., Литовченко В.С., Богданов В.П. и др. Рынок труда и социальная защита населения Украины. / М.В. Шаленко, В.С. Литовченко, В.П. Богданов и др. – К.: 2008. – 324 с.

59. Шевчук П.І. Соц. політика. / П.І. Шевчук – Львів: Світ, 2009. – 400с.

60. Щербак Л. Стан, проблеми та шляхи розвитку партнерства у сфері професійної освіти і навчання кадрів на виробництві в Україні // Справочник кадровика. - 2009 р. - № 7. – 249 с.

61. Энциклопедия социальной работы. В 3 т. Т.3.: Пер. с англ. – М., 2008. – 352 с.

